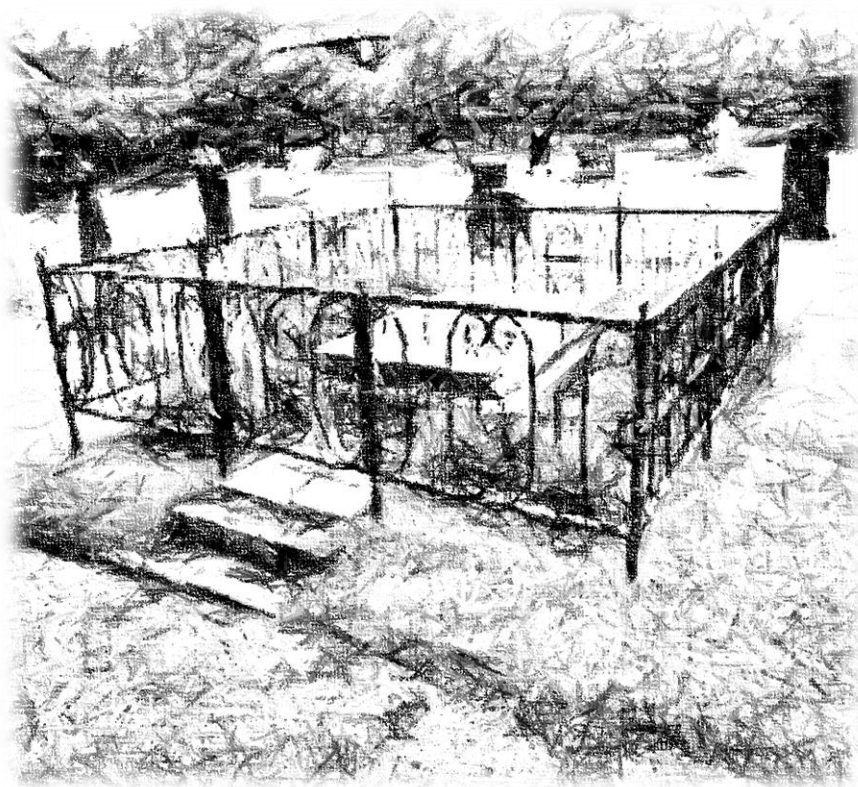

Johan Anton Hammarlöw, f Jonsson

1852-09-19—1924-05-27

Innehållsförteckning

Det finns en grav.....	3
Gravvården	3
Klockstapeln	3
Minneshyllning i Rönö 1952	4
Avlider 1924	4
Anton Hammarlöws Fond 1912.....	4
Donation 1922.....	5
Svenskt Rimlexikon, Enkelrim 1920.....	5
Svenskt Rimlexikon, Dubbelrim 1924.....	6
Tidningsartiklar.....	6
Vem var Anton Hammarlöv?	7

Det finns en grav.....

.....vid den tjärade klockstapeln i Rönö Kyrkogård. En fristående reslig klockstapel som syns vida omkring. När solen går upp i öster faller klockstapelns skugga över graven. Men varefter dagen lider vrider sig skuggan, lämnar graven och i stället bryter solstrålarna fram och gravplatsen får ett inbjudande skimmer.

Gravvården

Gravvården, som är en ensamgrav ligger direkt i anslutning till en grusad gångväg, som delar av de övre kvarteren av kyrkogården. Graven består av två större, grå granitblock och där det övre blocket utgör locket. Den nedre sockeln består av tolv granitdelar, sammanfogade av järnnitar. Gravvården omgärdas av ett svart utsmyckat gjutjärnstaket. På ena kortsidan, vänd mot klockstapeln, finns en liten järngrind. En hammare och en trebladig klöver utgör detaljer på grinden. På järnstaketet syns återkommande tre runda metallformade "mynt".

Hammaren speglar Antons affärsverksamhet. Klöver och "guldmynten" visar resultatet av denna. På övre granitstycket är namnet Hammarlöw, 1924 ingraverat. Bokstaven W ingraverat i versal. Det finns ett skäl till detta. Ovanför namnet är en harpa ingraverad; bakgrunden till denna vet jag ej. Kan ha en koppling till timmerman och Davids Harpa.

Klockstapeln

Klockstapeln beskrivs i äldre skrifter "Intet torn är här, utan ringklockorna hänga i en svartmålad klockstapel.". Klockstapeln tillkom troligen omkring 1680-talet. Det finns två klockor, en större med inskriften "Komne äro vi af Jacobs Hus. Låt oss vandra i Herrans ljus. År 1662" och en mindre klocka med rysk inskrift och den göts troligtvis 1552.

”Med Guds nåd och godhet å Lazari uppståndelse, åt Nikolai och St Katarina, år sjutusendeåttio* efter världens skapelse den första dagen uti juni månad under tsar och storfursten Ivan Vasilievitschs** regering och under de rättroga tsarsönerna, den rättroga tsarsonen Ivan och den rättroga tsarsonen Feodor.”

*) 7080=1572 **) Ivan IV av Ryssland 1530–1584, även kallad Ivan den förskräcklige.

Minneshyllning i Rönö 1952

1952-09-18 skriver ÖD ”Minneshyllning i Rönö” och under ett suddigt foto finns texten
 ””Kyrkoherde Claes Setterdahl nedlägger Rönö församlings krans på konsul Hammarlöws grav”.
 Bakom prästen syns ett antal välklädda män i hattar, en man i uniform och två upklädda kvinnor.

Innan jag berättar vidare, Anton Hammarlöv var inte konsul, däremot hans son Amanuens på Utrikesdepartementet, senare Professor Anton Uno Hammarlöv var konsul av Persien.

Avlider 1924

Johan Anton Hammarlöv avled efter längre tids sjukdom i Stockholm 1924-05-27, i en ålder av 71 år. Anton hade innan sin död planerat sin begravning i minsta detalj och bestämt begravningsplats 55–56 i Rönö Kyrkogård.

Anton Hammarlöws stoft fördes 5 juni med Götakanalbåten Åf Visingsö till Kåreholms Säteri och mottogs av Rönös Sockens ordf. Albin Rudén. och övriga medlemmar; styrelsen för Anton Hammarlöws Fond, en stor skara av sockenbefolkningen och Kåreholms anställda.

Ekkistan med Anton Hammarlöv fördes till kyrkogården av en hästdragen fyrhjulig vagn. Utanför kyrkgrinden lyftes ekkistan av och bars in av sex karlar fram till graven och lät kistan långsamt sänkas ned i graven. Klockan var då 2:30 em.

Anton Hammarlöws Fond 1912

Anton Hammarlöws Fond (AHF) instiftades 1912. Anton var då 60 år och på sin bemärkelsedag, skänkte 10 000 kr till fonden. I gåvobrevet står skrivet: ” Till Rönös församling, Linköpings Län, överlämnar undertecknad härmed såsom sin gåva 10,000 kr, att tillhöra församlingen under namn av Anton Hammarlöws fond samt med följande villkor och bestämmelser”. I gåvobrevets paragraf 2 och 3 beskriver Anton hur medlen i fonden skall användas. ”Till förmån för församlingens tillhöriga fattiga och behövande personer av alla stånd och åldrar anslås *minst hälften av räntan*, till förbättring och uppsnygning av deras bostäder, sjuk, läkare- och ålderdomshjälp, fria bad (om sådana finnes), beklädnad, föda eller andra nödvändiga behovs tillgodoseende; stundom måhända bättre givet in natura än i penningar. Och skall detta understöd utgå så länge fattiga finnas som kunna det behöva.”

På kortsidan av hans grav, mot grinden, finns ingraverat:

- HUR JAG ÄN I VÄRLDEN VANKAR
- GIVE LYCKAN ALLT JAG VILL
- HJÄRTATS LJUVA BÄSTA TANKAR
- HÖRA DOCK MIN HEMBYGD TILL

I AHF tredje styrelsemöte "Protokoll fört vid styrelsesammanträde för Anton Hammarlöfs fond i Kommunarrummet 12 dec 1912.", delades de första bidragen ut. Totalt delades ut 820 kr, som motsvarar ca 40 000 kr dagens värde. Första bidrag, 10 kr delades ut till Anders Brottom, Klockarstaden.

Donation 1922

När Anton fyllde 70 år, 1922 skänkte han 20 000 kr till fonden. Omräknat i dagens värde är det ca 890 000 kr. Vid 100-årsfirandet 1952 kallade kyrkoherden Setterdahl" konsul Hammarlöw för församlingens näst störste donator. Den störste var pfalzgreven Johan Casimir som byggde och donerade kyrkan år 1642. Det var emellertid ej endast för pengarna kyrkoherden nu ville tacka utan även för 47 000 kr som influtit i räntor, vilket varit till ovärderlig välsignelse för församlingen under gångna åren".

Svenskt Rimlexikon, Enkelrim 1920

Åren 1905–1919 arbetar Anton fram sitt "Svenskt Rimlexikon Enkelrim", som innehåller 150 000 rimord. Han ger ut boken på eget förlag 1920. Den blir inte någon större succé. Han marknadsförde boken i flera större tidningar och inför julen 1920 annonserades i DN, SvD och Aftonbladet som "den finaste julgåvan".

Efter att Anton erbjudits sig att skänka 500 ex till Ecklesiastikdepartementet, för fördela dessa vid stadens läroverk. Började boken diskuteras på kultursidorna och när Svenska Akademin anser "det av Hammarlöw utarbetade rimlexikonet, som för någon tid sedan utkom i bokhandeln, bör kunna bli nytta för den svenska språkforskningen och tillstyrker att staten mottager författarens anbud av 500 exemplar, för att tillställas biblioteken". 1921 omarbetades boken.

I DN:s "Namn å Nytt" 1921 skrivs en vers under signaturen Jesajas, om Hammarlöw, och döper om Anton till "Hammarspik". Han var framgångsrik grosshandlare i byggvaror, mellan åren 1884–1900 och skrapade ihop en förmögenhet på ca 40 miljoner kr i dagens värde. Inte förrän 1973 tas hans företag ANT: HAMMARLÖW ur Handelsregistret.

"O, Hammarlöw, o,
Hammarspik
nu vill jag dig förtälja
att skrivs det för en
skaldpublik,
så får man intet sälja.
Ditt lexikon du bortskänkt
har
I flera hundra exemplar.

O, Hammarlöw, du är för
snäll
som ger en sådan gåva.
Det gjorde inte herr
Leksell***)
På sin tid, vill jag lova.
Men boken är ju också dyr,
Så kanske därför köparn flyr.

Hav tack likväl o,
Hammarspik
Förr all din goda vilja
Och alla rim på pik och
skrik
Bresilja och persilja.
I eternas bad av dina rim
min gamla häst har lärt sig
sim."

***) Herr Leksell gav 1907
"Svensk Rimlexikon" som
innehåll 55 000 rimord.

Jesajas

Svenskt Rimlexikon, Dubbelrim 1924

Anton drabbades av cancer och under sina sista år arbetade oförtrutet för att färdigställa sin nästa bok "Svenskt Dubbelrim". Den gavs ut samma år som han avlider, 1924.

I förordet till andra delen "Dubbelrim" inleder Anton: "Rim av sammansatta ord förekomma såsom väl naturligt är mycket sällan hos våra skalder. De äro kända, men komma till synes endast som en raritet en och annan gång". Avslutningsvis skriver han i förordet "Då jag nu icke förmår mera, måste det som tryckes, utgörande hälften av dubbelrimmen, bliva det sista direkt från mig. Stockholm i april 1924." Dubbelrimmen går fram till bokstaven O.

I sin bouppteckning efterlämnar han 1 928 exemplar av Svenskt Rimlexikon, till ett värde av 964 kr.

1964 mottag Uppsala universitetsbibliotek, av anonym givare, manuset och korrekturen för böckerna Svenskt Rimlexikon.

Tidningsartiklar

Rimlexikonen har med jämna mellanrum dykt i media. I Aftonbladet 1969 skriver författaren Karl Vennberg "Vem var Anton Hammarlöv Kuf? Lärd? Dubbelrims siste anhängare." "Det räcker inte med att Anton Hammarlöv gjorde ett mycket gott jobb. Att de vanliga uppslagsverken lämnar oss i sticket, när vi letar efter uppgifter om honom." "Anton Hammarlöv måste ha varit en personlighet."

Gunnar Larsson skriver i Aftonbladet 5 december 1942 om böcker i rimsnickeriets konst och recenserar flera böcker och avslutningsvis i sin artikel kommer in på Anton Hammarlövs Rimlexikon.

"Det verkliga storverket i denna genre har emellertid utträttats av en lekman. 1920 utkom första delen av Anton Hammarlövs "Svenskt Rimlexikon", vilken senare följts av lika diger andra del."

I Aftonbladets bilaga Söndagsbladet 1984-10-21 recenserar en faksimilutgåva av Ant. Hammarlövs Rimlexikon I och II, utgiven av förlaget Prisma . En andra tryckning kommer 1990

I SVD 10 april 1996 skriver Gunnar Lonaeus. "Det verkliga storverket bland rimlexikon".

Vem var Anton Hammarlöv?

Vem var Anton Hammarlöv? Han föddes som Johan Anton Jonsson f 1852-09-19 i Häradshammar på Vikbolandet, på gården Häradshammar 1 eller som den kallades Uppgården. Föräldrarna Jonas Olofsson och Johanna Jonsdotter-Olofsson ägde halva gården och släkten hade varit delägare i flera generationer. De hade fem barn. 1865 flyttar familjen till gården Tångtorp i Rönö. Som 16-åring flyttar Anton till Norrköping och tar arbete som fakt.arb och senare som bokhållare. Anton har ingen utbildning inom området. Han är mycket ambitiös och lätt för att lära sig nya saker. Han kunde läsa, skriva och räkna vid 6 års ålder. 1876 flyttar han Eskilstuna och börjar som kassör på Munktells Mekaniska Verkstads AB. Nu börjar han kalla sig Hammarlöf, senare byter f mot w. Skaffar sig kunskaper i internredovisning, kalkylering och kubering. Flyttar till Stockholm 1883 och börjar som kassör på Firman Willie Duncan, som sysslar med försäljning av diverse byggvaror. Går in som delägare i firman.

Under de kommande åren arbetar Anton upp ett stort kontaktnät i bygg och skogsnäringen. 1886 framgår det i Stockholms adresskalender att han verksamhet inom tegel- och trävaruhandel på Målaregatan 6. Trävaruhandeln flyttas ganska omgående då Anton hittar lämplig mark för sin brädgård och hus till kontor vid Oxtorget 4Anton bor kvar på Målaregatan 6.

Anton använder annonsering dels för inköp av byggnadsmaterial och direkt sälja det. Detta mönster återkommer, under den korta tid som han driver sin verksamhet inom byggbranschen. Under startåret 1886 hade han 40 annonser ute och toppåret 1888 130 annonser. Verksamheten expanderar och flyttar sin verksamhet till Gamla Kungsholmsbrogatan 45 och 43 österut mot Östra Järnvägsgatan.

Anton gifter sig 1891 med Sofia Karolina Ljunggren , och får sonen Anton Uno samma år. De flyttar 1893 till Norrköping och Anton registrerar firma Ant. Hammarlöv i Norrköping och "ämnar idka handel". Pigan Maria Nilsson, från Tryserum flyttar med för att ta hand om Uno. Kontoret finns på N Strömmsgatan 2 och brädgården på N Promenaden 33. Innan registrering av sin firma, började Anton annonsera i Norrköpings tidningar 1893-05-10.

Deras bostad låg kvarteret Hofvet som ligger vid Kanontorget. Kvarteret är idag rivet; kvar är Tullhuset. Även här annonseras det, bara i Norrköpings Tidningar var det införda 35 annonser och 1894 10 annonser.

Affärerna i Norrköping gick ej så lysande och redan 1893 registrerade Anton en ny firma Ant. Hammarlöv Räkenskapsbyrå, Döbelnsgatan 1B, 2tr i Stockholm. Firman utförde "...alla slags uppdrag, som röra upprättandet af tabeller, tabellariska, översigter och diagrammer...".

Familjen flyttade tillbaka till Stockholm 1886 och Anton startade verksamheten Ant. Hammarlöv Tegel- o. trävaruhandel, i hörnet Brahegatan 26 och Kommendörsgatan 7, 2a våningen, med tel.nr. 7908. Pigan Maria Nilsson flyttar med. 1897 får Anton fart på affärerna igen och flyttar sin brädgård till Engelbrektsg 27a och kontoret Engelbrektsg 31B.

Kallar sig först handlare men byter senare till grosshandlare Förutom att han blir framgångsrik med sitt företag blir han också framgångsrik inom fastighetsbranschen.

1898 separerar Sofia Karolina och Anton. Sonen bor kvar hos Anton. Sofia bor kvar i lägenheten och Anton. Uno och pigan Maria Nilsson f flyttar till Engelbrektsgatan. När Uno skall börja skolan, söken Anton tillstånd att Uno skall få studera de första åren i hemmet ,vilket godkändes. Efter Uno avslutat folkskolan började han på Palmgrenska Samskolan och läste bland annat tyska. 1908 åkte

Uno och pappan till Berlin. En händelse som Uno nämnde från resan är besöket på Lagergrens Konditori och kafé, Schlossplatz 3 Berlin. Det tyska språket kommer få stor betydelse för Uno i framtiden.

Han tar studenten 1910 och 1912 examen på Handelshögskolan. 1915 kansliexamen vid Stockholms Högskolas Stats- och Rättsvetenskapliga Fakultet. Uno blev senare professor i Schweiz.

Fotografi Anna Lindqvist